

իրենց առաջնորդ կը բռնէին. ինչպէս կը ճանչնան նաև նոր գտնուած վայրեր. նի ժողովուրդներ, մանաւանդ ծովեզերեայ բնակիչք: Բայց երբ աւելի մտադիր աստեղագէտներ ուրիշ համաստեղութիւն մ'ալ գտան աւելի հիւսիսակողմը, (որուն աստղերը թէպէտ և նուազ պայծառ են, բայց ամեն ժամանակ գրեթէ ամենևին անփոփոխ նոյն դիրքըն ունին երկնից երեսը), զասիկայ առին իբրև առաջնորդ և անուանեցին փոքր Արջ: Բայց երբոր երկինքն ամպամած ըլլար՝ կը զրկուէին այս առաջնորդէն, և տակաւին բևեռացոյց չունենալով իրենց նաւարկութեանց մեծ մասը ծովափունքը քերելով կ'ընէին:

Բևեռացոյցը նախ Զինացիք և Արաբացիք գտան, Եւրոպացիք վերջիններէս սորվեցան 1100ին ատենները, երբ խաչակիրք Պալեստին անցան սուրբ երկիրը ազատելու, և 1300ին ատենները իտալացւոցմէ կատարելագործուելով հասարակաց գործածելի եղաւ: Եւրոպացիք այս գիտով յանդգնեցան մեծամեծ և անծանօթ ծովեր կտրել անցնիլ: Բայց հարկադրեցան միանգամայն մեծցընել և կատարելագործել նաւաց կառուցումը:

Նաւաշինութիւնը կատարելագործողաց և նորանոր անծանօթ երկիրներ գտնողաց մէջ ամենէն համբաւաւորն եղան նախ վենետիկեցիք, ապա Բորգուգալցիք և Սպանիացիք չորեքտասաներորդ դարուն. վեշտասաներորդէն վերջը Հոլանտացիք, եօթնևտասաներորդին կէսին Գալլիացիք, և յետին ժամանակներս Անգլիացիք և Ամերիկացիք: Իսկ այժմեան շոգեշարժ նաւը կ'ոչնչացունէ ազգաց իրարու մէջ ունեցած անբաւ հեռաւորութիւնը, և է յետին ծայր կատարելագործութեան ծովագնաց ճամբորդութեան:

ՀՈՊԱՐԴ ՓԱՇԱ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾՈՎԱՊԵՏՈՐ

Օսմանեան պետութեան արդի ընդհանուր ծովապետը Հոպարդ փաշան՝ ազգաւ Անգլիացի է, և Նորֆոլքի կոմսութեան ամենէն հին ազգատոհմէն մէկու մը սերունդ: Հարիւր տարիէ ՚ի վեր Հոպարդ ազգատոհմին ամեն երէց զաւակը՝ Պըքինկէմ-չըրի կոմս տիտղոսը կը կրէ և վերին խորհրդարանի անդամ է: Այս տիտղոսին վեցերորդ կոմսը Հոպարդ փաշային հայրն եղեր է:

Հոպարդ փաշան ծնած է 1822ին, ապրիլի 1ին, և իբր կրտսեր որդի, կանուխէկ տէրութեան ծառայութեան մէջ մտաւ, ծովային ղինուորագրութեան գրուելով, ուր քիչ ժամանակի մէջ նաւապետի աստիճան ընդունեցաւ:

Երբոր Ամերիկայի միացեալ Նահանգաց քաղաքական պատերազմը սկսաւ հիւսիսային ու հարաւային գաւառներուն մէջ, Հոպարդ՝ Բրիտանիոյ ծովային գործոց ծառայութեան մէջ չգլտնուելով, այն նաւերէն մէկու մը վտանգաւոր հրամանատարութիւնը ձեռք առաւ, որ Եւրոպայի և հարաւային դաշնակցաց մէջ թղթակցութիւնը և վաճառականութիւնը շարունակել կը ջանային, պաշարումը բռնաբարելով: Տասներութը անգամ Հիւսիսային լրտեսող նաւուց միջէն զաղտաբար սողոսկելով, հարաւայնոց նաւահանգիստները մտաւ, ինչպէս ինքը անձամբ ելոյձք ոչ ընթրու նետալ մակագրաւ գրուածքի մը մէջ կը պատմէ:

1867 տարւոյն իր ազգային տէրութեան հաւանութեամբը Տաճկաստանի ծովային ծառայութեան մէջ մտաւ, իր անգլիական պաշտօնին աստիճանը պահելով: Օսմանեան ծովակալութեան ամեն կրթարանաց մէջ էական նորաձեւութիւններ մտուց և ծովային պաշտօնէին մեծ վստահութիւնը գրաւելու կարող եղաւ: Երբ Բարձրագոյն Դուռը ուզեց զօրաւոր կերպով դէմ դնել և

արգելուլ այն օգնութիւնները՝ որ Յու-
նաստանէն կրետէի ապստամբաց կ'ան-
ցունէին, Հոպարդ փաշային յանձնեց
գործը:

Ծանօթ է թէ ինչպէս կրետէի ապրս-

նէր: Հոպարդ փաշան այս նաւուն ետե-
ւէն իյնալով՝ չյաջողեցաւ բռնելու զայն-
սակայն կրցաւ Շիրայի նաւահանգստին
մէջ մշտնջենաւոր արգելական պաշա-
րել, մինչև որ Յունա-Տաճիկ խըն-

ՀՈՊԱՐԴ ՓԱՇԱ ՕՍԽԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽՈՎԱՊԵՏԸ

տամբութեան ժամանակ Էնուսիս յու-
նական նաւը՝ ամեն վտանգաց դիմա-
դրաւ՝ պաշարուամբ կոտորելով, կրետաց-
ւոց մարդ և պաշար օգնութիւն կը տա-

դիրը՝ Բարիզու ժողովքով վերջին լու-
ծումը ունեցաւ, ինչպէս որ ամենուն
ծանօթ է: